

Υλοποίηση ευρωπαϊκού έργου SUCCESS ROAD με κεντρική στόχευση την αποτελεσματικότερη διαχείριση της διαδοχής στις οικογενειακές επιχειρήσεις

Σε εθνικό επίπεδο, η Ελλάδα και ιδιαίτερα το ελληνικό επιχειρείν βίωσε με τον πιο επώδυνο τρόπο τις επιπτώσεις μιας δεκαετούς και πλέον οικονομικής κρίσης. Πρόσφατα, η σαρωτική εμφάνιση του ιού COVID-19 και οι δημόσιες πολιτικές που υιοθετήθηκαν για την προστασία της δημόσιας υγείας, ανέτρεψαν αναπάντεχα την οικονομική δραστηριότητα σε παγκόσμιο επίπεδο δημιουργώντας μια νέα τάξη πραγμάτων.

Οι επιχειρήσεις, και ιδιαίτερα οι μικρομεσαίες, καλούνται κάθε φορά να διαχειριστούν τις αλλαγές του εξωτερικού περιβάλλοντος με επιτυχία και να βγουν νικήτριες. Δεν είναι όμως μόνο το εξωτερικό περιβάλλον που μεταβάλλεται και απαιτεί την άμεση προσαρμογή των επιχειρήσεων. Συχνά οι περισσότεροι και οι μεγαλύτεροι αγώνες για επιβίωση, ανάπτυξη και καινοτομία δίνονται κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής της επιχείρησης.

Η διαδοχή, ήτοι η μεταβίβαση της ιδιοκτησίας μιας επιχείρησης από τη μία γενιά στην επόμενη, αποτελεί για την οικογενειακή επιχείρηση μια “κρίση” αποφασιστικής σημασίας για την επιβίωση της καταρχήν, αλλά και για την μετέπειτα μεγέθυνσή της. Σύμφωνα με έρευνες, στην Ευρώπη, μόνο το 30% των οικογενειακών επιχειρήσεων επιβιώνει της μετάβασης σε δεύτερη γενιά, ενώ μόνο το 10% αυτών μπορεί να ξεπεράσει τη μετάβαση στην τρίτη γενιά.

Οι οικογενειακές επιχειρήσεις συγκεντρώνουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Η συμμετοχή των μελών της οικογένειας στη διοίκηση, η εμφύσηση των οικογενειακών αξιών στην επιχείρηση, η έμφαση στην ποιότητα, είναι μερικά μόνο από τα χαρακτηριστικά που συνιστούν όχημα για την μεγέθυνση και την επιτυχία τους. Δεν είναι τυχαίο ότι διάσημα “brand names” ανήκουν σε οικογένειες (π.χ. Honda, Ford, Toyota, BMW). Οι οικογενειακές επιχειρήσεις στις ΗΠΑ αποτελούν περίπου 90% του συνόλου, απασχολούν 62% του εργατικού δυναμικού και αντιπροσωπεύουν 64% του ΑΕΠ. Στον χρηματιστηριακό δείκτη S&P 500 αποτελούν 35% του συνόλου.

Από την άλλη, κάποια χαρακτηριστικά των οικογενειακών επιχειρήσεων όπως έλλειμμα δεξιοτήτων επαγγελματικής διοίκησης και τεχνογνωσίας μεταξύ μελών της οικογένειας ή μεταφορά οικογενειακών διαφωνιών στο περιβάλλον της επιχείρησης, δύναται να αποτελέσουν τροχοπέδη στην περαιτέρω ανάπτυξη τους, πόσο δε μάλλον όταν οι απαιτήσεις είναι μεγαλύτερες. Απότομες μεταβολές στο εξωτερικό περιβάλλον ή και μια κρίση στο εσωτερικό της όπως μια όχι κατάλληλα προετοιμασμένη διαδοχή, δύναται να προκαλέσει σοβαρούς κλυδωνισμούς στη λειτουργία και τη συνέχιση των δραστηριοτήτων της οικογενειακής επιχείρησης.

Στην Ελλάδα όπου η μικρομεσαία επιχειρηματικότητα ανθεί, οι οικογενειακές επιχειρήσεις είναι στη συντριπτική τους πλειοψηφία μικρομεσαίες. Γι αυτό συχνά και οι δύο όροι ταυτίζονται. Στο πλαίσιο αυτό η στήριξη των μικρομεσαίων και των οικογενειακών επιχειρήσεων τίθεται στο επίκεντρο της επιχειρηματικής πολιτικής σε Περιφερειακό και Εθνικό επίπεδο.

Το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, αναγνωρίζοντας την κρισιμότητα του ζητήματος της διαδοχής, και ειδικότερα η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας ως αρμόδιος φορέας για τις μικρομεσαίες και εν προκειμένω για τις οικογενειακές επιχειρήσεις, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Interreg Europe 2014-2020, συμμετέχει ως επικεφαλής εταίρος σε διακρατικό πρόγραμμα συνεργασίας για τη διερεύνηση του ζητήματος της διαδοχής.

Το πρόγραμμα με ακρωνύμιο “Success Road” στοχεύει στο να βοηθήσει τις συμμετέχουσες εθνικές και περιφερειακές αρχές, να σχεδιάσουν δράσεις και να εφαρμόσουν πολιτικές για να υποστηρίξουν τις οικογενειακές επιχειρήσεις και δη τις ΜΜΕ, να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τη φάση της διαδοχής και έτσι να διασφαλίσουν τη βιωσιμότητά τους.

Η προσπάθεια για τη στήριξη της βιωσιμότητας των ευρωπαϊκών ΜΜΕ θα συμβάλει περαιτέρω στην ανάπτυξη των εταιρειών και εν τέλει της οικονομίας. Στο ευρωπαϊκό αυτό project συμμετέχουν επιπλέον έξι εταίροι:

- European Confederation of the Footwear Industry - CEC (EU),
- Lithuanian Innovation Center - LIC (LT),
- Σύνδεσμος Κατασκευαστών Ετοιμών Ενδυμάτων Ελλάδας (EL),
- Valencian Association of Footwear Entrepreneurs - AVECAL (ES),
- The Valencian Institute for Entrepreneurial Competitiveness - IVACE (ES),
- Mazovia Development Agency Plc - ARM (PL).

Η πανευρωπαϊκή αυτή προσπάθεια έχει ως ειδικό στόχο να αναλύσει το υφιστάμενο θεσμικό και νομικό πλαίσιο περί κληρονομικής διαδοχής και μεταβίβασης επιχειρήσεων, και ειδικότερα να εξειδικεύσει τις παραμέτρους της διαδοχής και να αναγνωρίσει τυχόν εμπόδια, να ευαισθητοποιήσει τους φορείς χάραξης πολιτικής και ευρύτερα τα στελέχη του δημοσίου τομέα σχετικά με τα προβλήματα και τους κινδύνους της διαδικασίας διαδοχής και τελικά, να προτείνει δράσεις πολιτικής για τη δημιουργία ενός φιλικού για τις επιχειρήσεις νομικού και θεσμικού πλαισίου διαδοχής.

Το ευρωπαϊκό έργο ξεκίνησε την 1^η Αυγούστου 2019 και αναμένεται η πρώτη φάση του, ήτοι ο σχεδιασμός ενός ρεαλιστικού σχεδίου δράσης για την αποτελεσματικότερη διαχείριση του φαινομένου της διαδοχής να ολοκληρωθεί έως

τον Απρίλιο του 2021. Ακολούθως θα πραγματοποιηθεί η εφαρμογή, πιλοτικά, μιας τουλάχιστον εκ των προτεινόμενων δράσεων.

Το 1^ο εξάμηνο υλοποίησης του έργου πραγματοποιήθηκαν οι κάτωθι ενέργειες:

- Η εναρκτήρια διεθνής συνάντηση εργασίας των εταιρών του “Success Road” στις 2 και 3 Δεκεμβρίου 2019 στην Αθήνα.
- Η πρώτη συνάντηση Εργασίας της Ομάδας Διαβούλευσης για το ζήτημα της διαδοχής των επιχειρήσεων στην Ελλάδα με συμμετοχή σε Εθνικό επίπεδο στις 23 Ιανουαρίου 2020 στα γραφεία του Συνδέσμου Κατασκευαστών Ετοιμών Ενδυμάτων (ΣΚΕΕ).

Επιπλέον, αντιπροσωπεία της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, συμμετείχε σε συνάντηση εργασίας εκπροσώπων του εταιρικού σχήματος στο Βίλνιους στις 31 Ιανουαρίου 2020.

Αντίστοιχα και στις άλλες τρεις Ευρωπαϊκές χώρες που συμμετέχουν (Ισπανία, Πολωνία και Λιθουανία) πραγματοποιήθηκαν ανάλογες συναντήσεις σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.

Αν και ο COVID19 συνεχίζει να θέτει προκλήσεις στην υλοποίηση του έργου, οι εταίροι του έργου, με επικεφαλής τη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας, βρίσκονται σε συνεχή (ηλεκτρονική) πλέον επικοινωνία και υλοποιούν το έργο με συνέπεια και προσήλωση στην στοχοθεσία του. Πρόσφατα μάλιστα ολοκληρώθηκε και το 2^ο εξάμηνο υλοποίησης του έργου στο πλαίσιο του οποίου αναλύθηκε ο ρόλος της εκπαίδευσης στη διαδοχή των επιχειρήσεων.

Έφη Κόρρα

Τέως Συνεργάτης Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας &
Project Manager του έργου Success Road